

Tässä on viimeinen osa novellistani Sateen anatomia. Jos et ole vielä lukenut edellistä osaa, voit käydä lukemassa sen täällä:

<http://www.kirjoittaja.fi/component/content/article/59-sadut/3713-sateen-anatomia-osa-1>

Tyytyväisenä on vaivattoman helppoa pysähtyä tilanteen vieteltäväksi. Mikä kiire tässä olisikaan kun jossain tuoksuvat voissa paistetut muikut, ja lokit liitelevät satamaa kohti, olenhan yhtä vapaa tekemään mitä haluan kuin taivaalla raakkuvat linnut, Mikko ajattelee. Omasta tahdostaan hän ei ole valmis luopumaan koskaan, edes silloin kun olosuhteet poikkeavat tavanomaisesta. Askeleet vievät vaivihkaa haaveiden tietä pitkin, kuin sisemmän voiman saattamana, kun päällimäsenä toiveena on nähdä keltaisten syksyn lehtien kelluvan järviveden pinnalla matkalla kohti samaa tuntematonta määränpäätä kuin kaikki sieluttomat asiat. Tässä maailmassa vain vapaudella on väliä. Se tekee elämästä matkan ja asettaa sille määränpään. Jokainen määrittää itse oman kohtalonsa tuon matkan aikana. Vain sattuma voi uhmata vapaata sielua. Mikko tuskin uskaltaa edes aavistaa miten suurenmoinen vaikutus edeltäneillä tapahtumilla on hänen päätökseensä kulkea omien askeltonsä johdattelemana. Tapio kyllä kummittelee hänen mielessään edelleen vahvasti, vaikka tuo levoton johtotähti onkin jo luultavasti mennyt omia polkujaan. Kun Mikko saapuu satamaan ja katselee sinne ankkuroituneita paatteja, hän toistelee Tapion lausumia sanoja mantramaisesti mielessään. Elämässä menestyminen merkitsee haaveisiin uskomista ja niiden toteuttamista, puhuu Tapion ääni Mikon pään sisällä. Oli Mikollakin haaveensa, varsinkin nuoruudessa. Lapsena Mikko haaveili pääsevänsä joskus merikapteeniksi. Nuo muistot palaavat hänen mieleensä yhtä kiiltävinä kuin järviveden pinta kun hän seuraa katseellaan kuinka vesi hyväilee veneiden runkoja. Miten kaukana olenkaan lapsuuden onnenpäivistä, rosoisesta nuoruudesta ja vielä rosoisemmasta varhaisaikuisuudesta, ajattelee Mikko. Aika on tehnyt hänelle jo tehtävänsä, ja se näkyy vanhuuden rypyistä, mutta niistä syväuurteisimmatkin silottuvat hetkeksi kun hän kuvittelee itsensä yhtä lapsenomaiseksi haaveilijaksi kuin mitä hän oli niin kauan sitten. Kaikenkaikkiaan minulla on ollut onnea elämässä yhtä vähän kuin intiaanikesässä on sadepäiviä, mutta ehkä juuri sen vuoksi nautinkin enemmän syksystä ja talvesta kuin kesästä, Mikko päättelee. Hetkellinen haaveisiin uppoaminen auttaa häntä kuitenkin uskomaan parempaan kaiken kurjuudenkin keskellä. Haaveilu samalla repii ja parantaa vanhoja arpia, mutta se tekee myös nälkäiseksi. Mies, joka on syönyt viimeksi aamunkoitteessa tarvitsee nyt vähintäänkin tuhdin aterian. Kovin kattavaa buffetia ei ole saatavilla, mutta viereisen katoksen alla rasvassa kylpevät muikut sopivat päivälliseksi lähes täydellisesti. Mikko kiirehtii onkimaan kuumalta parillalta reilua annosta itselleen, mutta kuinka ollakkaan, lompakko on kadonnut. On samantekevää kuinka paljon farkkujen reisitaskua tonkii kourallaan, sillä se on tyhjää täynnä. Voi perhana, Mikko kiroaa. Ehkä lompakko on jäänyt publiin, hän ajattelee, ja suuntaa jo kulkunsa malttamattomana tuloreitilleen. Pubissa kaikki on ennallaan. Tietenkin sinne on ilmestynyt uusia kasvoja, mutta puitteet ovat pysyneet samana. Tuoppeja kilistellään, ja kansa humaltuu. Mikko rientää tiskille ja kysyy, onko henkilökunta löytänyt hänen kadonnutta rahapussiaan. Mikä helpotus, on Mikon seuraava tuntemus, kun tarjoilija kaivaa jostain hänen nahkaisen lompakkonsa. Kun hän onnesta soikeana tekee jo lähtöä pubista, tuntematon mies pysäyttää hänet. Mies vaikuttaa hätäntyneeltä. Sähän istuit täällä Tapion seurassa, hän sanoo. Kun teitte lähtöä se oli ihan poissa tolaltaan. Näin miten kyöneleet valuivat hänen poskilleen, mies kertoo. Mikko ihmettelee tätä hiukan, muttei jää murehtimaan, mikä on saanut Tapion liikuttumaan. Olihan hän sitä paitsi itkenyt aiemmin jo pöydässä. Mikko ei jää miettimään, mistä tuo tuntematon tuntee Tapion. Hän ei jää miettimään, onko päiväkaljottelusta tullut kenties tapa entiselle luokkatoverille. Silmänräpäyksessä ollaan taas ulkona sateessa. Mikon nälkä ei ole

kadonnut mihinkään pienestä takapakista huolimatta. Hän etsii kuumeisesti sopivaa ruokailupaikkaa itselleen kymmenien näyteikkunoiden ja liiketilojen joukosta. Lopulta löytyy se oikea. Erään hiljaisen kadun varrella on pieni antikvariaatti ja puutalokahvila, jonne Mikko astelee sisään. Pullataikinan ja kirjojen tuoksu täyttää heti ovelta hänen sieraimensa. Miten viehättävä paikka, Mikko toteaa. Paikan tunnelma tarjoaa virkistävää vaihtelua kaupungin maisema- ja melusaasteeseen. On toisaalta niin rauhallista, että voi melkein tuntea itsensä karhunpoikaiseksi, joka on käymässä talviunille kotipesäänsä. Ihan niin väsynyt Mikko ei kuitenkaan ole vielä tähän aikaan päivästä. Hän haluaa rentoutua kahvikupin ja valtavan pullan äärellä nurkkapöydässä lähellä ikkunaa. Vastapäisellä seinällä on hyllykaupalla vanhoja kirjoja, mutta ne saavat vielä hetken odottaa. Mikko puraisee haukun pullastaan ja hörppää palanpainikkeeksi höyryävää kahvia. Viereisessä pöydässä istuu pulleahko mies, joka lukee sanomalehteä. Hän kostuttaa peukalonpäänsä kielenkärjellä aina kääntäessään sivua. Tuolla vauhdilla lehti on nopeasti luettu, ajattelee Mikko kiinnittäessään huomiota miehen lukutahtiin. Ehkä hän katselee vain kuvia. Mikko syö pullansa ja juo kahvinsa yhtä nopeasti kuin sanomalehti on taas taiteltu kahvilapöydän koristeeksi. Mitäpä seuraavaksi? Kylläisyys on hieno tunne aivan kuten tyytyväisyyskin. Olemme jo kerran todenneet, että tyytyväisenä on vaivattoman helppoa pysähtyä tilanteen vieteltäväksi. Se tarkoittaa sitä, että joku voisi jäädä vielä silittelemään vatsakumpuaan juotuaan sumppinsa ja syötyään pullansa. Se voisi tarkoittaa myös sitä, että joku nostaa sanomalehden viereiseltä pöydältä ja alkaa lukea sitä. Mikko ei tee kumpaakaan. Hän nousee pöydästä ja rientää kirjojen luokse. Ei hän osaa sanoa mikä niissä niin houkuttaa, eihän tuo kovan onnen kulkija ole koskaan ollut lukuihmisiä. Kenties hän vain samaistuu kirjoissa johonkin. Niillä on paljon tarinoita kerrottavanaan, ja niin olisi Mikollakin, jos vain joku suostuisi häntä kuuntelemaan. Osa tarinoista hukkuu siihen samaan sahanpuruun, josta hän aikaisemmin luennoi, tulematta koskaan kuulluksi. Mikko nostaa hyllystä kuluneella kansipaperilla päällystetyn kirjan. Se on Peter Høegin Lumen taju. Mikolla ei ole aavistustakaan mistä kirja kertoo, mutta se tuo hänen mieleensä lumiukon ja talvisen pakkaspäivän, jota hän muisteli pubissa. Hän laskee kirjan takaisin hyllyyn. Ei lumella ole sen enempää tajua kuin kirjoillakaan. Joku siirtää oman tajuntansa jyviä teokseen, josta ne versoavat muille. En vain ymmärrä, millaista tajua lumella on, Mikko pohtii. Samalla hän huomaa, että talveen on enää vain pari lyhyttä kuukautta. Aika hupenee nopeasti, joten antikvariaattikahvila saa nyt jäädä. Kolkko kaupunkimaisema muuttuu sateen synkässä syleilyssä pimeyden mekaksi. Se ilmentää katoavaisuuttaan kaiken elollisen ja elottoman rinnalla. Katoavaisuutta, joka riippuu ajan mahdista kun päivä alkaa hyvää vauhtia taittua iltapäiväksi. Aikaa ei voi muuttaa iäisyydeksi. Illan vähitellen kosiskellessa sitä harmautta, jonka keskellä Mikko monien muiden tavoin luo omaa selviytymistarinaansa, on aika läpikäydä takautuvasti päivän koko anti. Hengähdystaukoja ei ole kuitenkaan koskaan tarpeeksi, kuten huomata saattaa. Edelleen uudet mielihalut kipuavat siihen yksinäiseen tajuntaan, joka aloitti kiertoajelunsa panttilainaamon ankeudesta. Nyt on tullut aika silmäillä suurta kokonaisuutta pienen etäisyyden päästä, sillä Mikko haluaa nähdä kaupungin spektrin laajimmillaan. Parhaan mahdollisuuden siihen tarjoaa eräs jyrkkä, korkea kallio kaupungin laitamilla. Sieltä saattaa nähdä laajan kaupunkimaiseman valoa tihkuen, mutta synkkänä, kaikessa kieroudessaan.

4 Luulen kiertäneeni kieron kuvion. Näiltä main aloitin tänään matkani tarkoituksenani käydä panttilainaamossa. Päädyin sen jälkeen pää hieman painuksissa pubiin rahanahneuteni perässä, mutta löysinkin itseni menneisyyden sahanpurusta. Ymmärsin, kuinka tärkeää on seurata omia haaveitaan ja uskoa niihin. Kuljin satamaan riemuiten omasta vapaudestani, ja huomasin näliissäni lompakkoni kadonneen. Löysin sen pubista, onnekseni,

sillä muuten koko matkani tarkoitus olisi kääntynyt pääläelle. Olisin ainakin saanut todistaa, kuinka pettämätön epäonni minulla on. Maailmassa niin moni asia noudattaa totuttuja kaavoja. Ihan niin kuin epäonnella, myös onnella on suojattinsa. Olen kuitenkin liian tyhmä kirjoittamaan itsestäni elämäkertaa, joten on parasta unohtaa tällaiset pohdiskelut alkuunsa. Ainoa asia mitä nyt voin odottaa itseltäni on se, että kiipeän vielä muutaman askelen verran ylemmäs päästäkseni kallion huipulle. Olen siitä varma, en vain siksi, että se on minulle yhtä tärkeä tavoite kuin rikastuminen, vaan siksi, että siinä epäonnistuessani taatusti tyrisin kaikessa muussakin. Vaikka minulla on heikot polveni, ja ikä on tehnyt minusta muutenkin hauraan, voin vihdoin olla ylpeä itsestäni. Olen nyt huipulla, ja huomaan kaiken olevan mahdollista. Ehkä sittenkin olen vain liioitellut omaa kurjuuttani. Olen sitä paitsi nauttinut tänään elämästä enemmän kuin aikoihin. Tuskin se johtuu sateesta, vaikka säällä voikin olla jonkin verran osuutta mielenliikkeisiin. Onhan tässäkin matkassa ollut hieman kamppailun tuntua. Kiitos siitä kuuluu hellittämättömälle sateelle. Olen siitä huolimatta vahva kuin karhu. En anna periksi, vaikka vastustajani ei myöskään luovuttaisi. Tunnen itseni jo melkein voittajaksi, koska vanha luokkatoverini opetti minut uskomaan menestyksen mahdollisuuteen. Yhden haasteen selvittäminen on jo yksi askel sille huipulle, joka toivottavasti on minulta vielä näkemättä. Mutta nyt voin ihastella tätä suurta edessäni avautuvaa maisemaa. En näe edessäni avointa maisemaa kerrostaloineen, joiden katoilla komeilee lautasantenneiden populaatio. Oikeastaan näen vain maiseman reunat, sillä näkyvyyteni tiellä seisoo vaalea hahmo haaleansinisessä kauluspaidassa, jonka sade on liimannut vasten hänen ihoaan. Tuo hahmo on levittänyt kätensä sivuilleen aivan kuin lähteäkseen lentoon. Hän huojuu kallionreunalla jo pelkästään tuulen voimasta. Nyt vasta tajuan, ettei kyseessä ole minulle tuiki tuntematon hahmo. Sehän on ilmiselvästi Tapio, mutta mitä ihmettä hän tekee täällä? Onko hän tullut ihastelemaan maisemia kuten minä? Lähestyn Tapiota tervehtiäkseni häntä. Otan rauhallisia, horjumattomia askelia. Huomaan, että Tapio on juonut vielä senkin jälkeen kun poistuimme pubista, sillä hänestä lähtee voimakas miestä vahvemman juoman haju. En tiedä, maistuuko viina hänelle aina näin hyvin. Kurotan käteni hänen olkapäälleen viestiäkseni läsnäolostani. Voisi kuvitella, että hän kääntyisi minuun päin, huomaten minut, mutta tapahtuukin jotain aivan odottamatonta. Hän pelästyy niin, että hän horjahtaa kallion reunalta alas ja putoaa suoraan maahan. Seuraan hänen pudotustaan ja katseeni kulkee kuin näkymättömiä katkoviivoja pitkin sinne, missä Tapio lojuu nyt vain ruumiina. Syvällä hilseenhienossa kaupunkikieroudessa, on joskus tarpeen halkoa harmaita hiuksia kun erotetaan murhaaja kokonaisuudesta. Olenko minä murhaaja? En ole varma siitä. Tapio putosi ihan arvaamatta, vahingossa, eli tässä voitaisiin korkeintaan puhua kuolemantuottamuksesta. Ei minulla kuitenkaan ole aikaa jäädä tunnustelemaan omaa syyllisyyttäni. On suunnattava kallionjuurelle Tapion luokse. Siellä hän lepää, eikä ehkä enää koskaan nouse. Kun olen juossut sen minkä vanhoilla jaloillani pääsen ruumiin vierelle, kyynelät melkein alkavat virrata silmäkulmistani katsoessani tuota lohdutonta näkyä uudelleen. Maassa makaava teräväkulmainen kivi on veistänyt ison haavan Tapion ohimolle. Mitään ei ole enää tehtävissä kun henkikään ei kulje. Silitän Tapion hilseistä kuontaloa, ja toivon raukeamattomasti, että asiat olisivat voineet mennä toisin. Ambulanssi saapuu melko nopeasti tapahtumapaikalle. Soitin sen kai jossain vaiheessa, vaikka en enää muista tarkkaan. Miehistö kiiruhtaa noutamaan kuolleen miehen parempaan turvaan. Minulta kysytään olenko omainen. En ole, vastaan vieläkin järkyttyneenä. Minua puhutellaan, kysellään kaikenlaista. Kysymykset vierivät tajuntani ohitse ilman, että ehdin juurikaan tiedostaa niitä. En kuuntele omaa puhetulvaani, sanat tulevat ikään kuin jonkun toisen suusta, vaikka lausunkin ne itse ääneen. Olisi riittänyt, että minua jarrutellaan hoitohenkilöstön toimesta, mutta kun ei niin ei. Paikalle

tulee myös poliisi niin kuin asiaan kuuluukin, ja huomaan pian jatkavani jutustelua asemalla kuulusteltavana. Se oli vahinko! Olen sanonut sanonut sen jo useaan otteeseen, mutta sanon sen vielä kerran. Menee useita tunteja ennen kuin pääsen taas vapaaksi. En muista enää missä olen ollut, mistä olen tulossa ja mihin olen mnenossa. Vasta kun aamu herää jälleen päiväksi, löydän huomisesta vähitellen sen mitä eilinen piti sisällään. Enimmäkseen läpikäyn kuitenkin ratkaisevia hetkiä kalliolla, mutten kykene palauttamaan mieleeni, ehtikö käteni edes koskettaa Tapion olkapäätä ennen kuin hän horjahti kuolemaansa. Muistan, että sade taukosi sen jälkeen minut vietiin jatkokuulusteluihin asemalle. Ehkä se kuului osaksi kohtaloani. Jos todella koko juttu oli minun syytäni, on mahdollista tartutin epäonneni kohtalokkaalla tavalla Tapioon, joka ei saa puolestaan nauttia onnesta enää koskaan. Mutta nauttikko Tapio todella onnesta? Voiko itsensä kaatokänniin juovaa ihmistä todella kutsua onnelliseksi? Moni kysymys on jäänyt vaivaamaan minua. En ymmärrä, miksi Tapio puhui minulle niin elämän myönteiseen sävyyn pubissa, ja käyttäytyi todellisuudessa kuin maansa myynyt alkoholisti. Kun yksi ihminen, ja puhun nyt itsestäni, oli saavuttamassa onnensa huippua, eräs toinen syöksyi siltä maanpoveen. Vasta nyt ymmärrän, ettei ihmistä voi erästä kuuluisaa filosofia mukaillen kutsua onnelliseksi ennen tämän kuolemaa. Vasta kun tarina on saanut päätöksensä voidaan todella sanoa: sen pituinen se, vaikka kaikki eivät eläisikään elämänsä onnellisina loppuun asti.

6 On kulunut kaksi kuukautta Tapion kuolemasta. Mikko seisoo jälleen kallionhuipulla, joka on tällä kertaa paksun hangen peitossa. Taivas on pilvien täyttämä ja niistä sataa lunta kaupungin ylle. Mikolla on kädessään kirja, jota hän vilkaisi jo tuona samana kohtalokkaana päivänä, jolloin hän viimeksi oli kallionhuipulla. Ehkä hän oppii tietämään, mitä Lumen taju on varaamalla teokselle hieman aikaa. Mikko kaivaa taskustaan mytyssä olevan kangaskassin, suoristaa sen ja laskee kirjan sen sisälle. Kireä pakkanen nipistelee häntä nenänpäästä, poskista ja kakkialta, missä on paljasta ihoa. Urheasti Mikko kuitenkin alkaa pyöritellä lumesta suurta palloa, ja sen päälle vielä toista palloa. Kolmas, pienempi pallo pääsee sen harteille. Mikko iskee kaksi puusta taivuttamaansa oksaa keskimmäisen pallon sivuille niin, että ne sojottavat vastakkaisiin ilmansuuntiin. Se saa vielä keskeneräisen lumiukon muistuttamaan Tapiota, joka seisoj kallionreunalla kädet levällään. Kun lopulta pienistä kivistä muodostetaan silmät ja suu, taideteos on valmis. Lumiukko nököttää tismalleen samalla paikalla, jolta Tapio horjahti maahan. Se on hänen muistolleen, toteaa Mikko kyynel silmäkulmassaan. Kun hän katselee lumiukon tykönä edessä avautuvaa kaupunkimaisemaa, hänet valtaa mielenrauha. Yksi tarina on saanut päätöksensä. Sen rinnalla raha ja kunnia kadottavat merkityksensä.